

کلمه

یاد هوشنگ آزادی‌ور

[۲۳ اسفند ۱۳۳۱-۹ اردیبهشت ۱۳۹۷]

برای دهانی که

به خنده تجهیز می‌کنی

🎧 سایه مرگ در ۹۷، مثل ۹۶، مثل ۹۵ و مثل هر سنه و عصر و قرن و دهه و دوره‌ای در کار بود و پرکار بود. خیلی از اهالی ادبیات و هنر را در سالی که گذشت از دست دادیم اما در این میان،

صابر محمدی

يك مرگ، آن قدر بر مدار کاهش از اعتبار روزگار اصرار ورزید که اینجا از میان مرگ‌ها بر آن دست بگذاریم و درباره‌اش بنویسیم. این‌که هوشنگ آزادی‌ور، تصمیم گرفت رنج و اندوه را ابدی نخواهد و قرار بر مدار مرگ بگذارد و شش روز پس از ایستادن پای آن پنجره و خون پاشیدن پای آن درخت، تنه‌ایمان بگذارد و برود، بزنگاه درد ۹۷ است. او، شاعر یکی از درخشان‌ترین کتاب‌های شعر نیم‌قرن اخیر بود و مترجم دو کتاب ارزشمند تاریخ سینمای جهان و تاریخ تئاتر جهان. علاوه بر اینها ترجمه‌هایش از چند نمایشنامه‌نویس مثل شکسپیر، کوروس، خوزه تریانو و... عیار ترجمه ادبیات نمایشی در ایران را بالا برد چرا که معتقد بود نمایشنامه به عنوان متنی واسط باید مهیای اجرا ترجمه شود. از همین رو بود که برنمی‌تافت ما ایرانی‌ها شکسپیر را این قدر سخت و اتوکشیده ترجمه و اجرامی کنیم. وقتی دست گذاشت روی «رومئو و ژولیت»، متوجه شدیم چه می‌گوید و چه ایده‌ای را در ترجمه نمایشنامه‌هایی از این دست مد نظر دارد. این کتاب سال گذشته پس از سال‌ها تجدید چاپ هم شد و خبر خوب این‌که ترجمه او از یکی دیگر از نمایشنامه‌ها یعنی «شب جنایتکاران» خوزه تریانو پس از چهار دهه در دست تجدید انتشار است؛ همان نمایش‌نامه‌ای که او در کارگاه نمایش آن را روی صحنه برد. رفته بود کارگاه نمایش تا از اجراهای شگفت‌انگیز آن گروه برای تلویزیون فیلم بگیرد که ماندگار شد و خودش هم شد اهل تئاتر، راستی اگر اهل تماشای فیلم مستند هستید، ۱۸ روز تعطیلات نوروزی را وقت دارید تا هر روز يك فیلم از ساخته‌های او را تماشا کنید؛ اغلب این آثار در کانال تلگرامی به نام این شاعر و فیلمساز به آدرس hushangazadivar@ در دسترس است. جالب است بدانید او نخستین فیلمسازی بود که دوربینش را دست گرفت و در اولین روزهای جنگ، به جنوب رفت و از عریان‌ترین لحظات آغازین جنگ تصویر برداشت. این تجربه ناب در مستند «مهاجرین جنگ» او ثبت شده است. علاوه بر اینها، فیلم مستند «آندره مالرو و تمدن ایران در موزه لوور» هم از دیگر فیلم‌های درخشان آزادی‌ور است. او در این اثر آندره مالرو، نویسنده پرآوازه و وزیر فرهنگ فرانسوی‌ها را در موزه لوور جوی دوربینش نشانده تا از فرهنگ و تمدن ایرانی بگوید. این مستند، در عین حال احتمالاً واپسین فیلمی است که مالرو را در آن می‌توان دید چون او يك هفته پس از این‌که با آزادی‌ور همکاری کند درگذشت.

هوشنگ آزادی‌ور، ۹ اردیبهشته امسال درگذشت، اما این نوشته هیچ به این مناسبت نیست. چند روز پیش، ۲۳ اسفند، هفتادوششمین سالروز تولد او بود. این بهانه بهتری است، نیست؟

اینها

بین دو اقیانوس

سیاه و سیاه

برای دهانی که به خنده تجهیز می‌کنی

ماه‌خمه‌تنگی است

که عشق را میان دو عرق

می‌نشانند.

این را هوشنگ گفت؛ نیم قرن پیش در پنج‌آوازی که برای ذوالجناح ساخته بود. 🎧

«خط مقدم» نزدیک شماست

احتمالاً نام فائزه غفار حدادی به گوش تان خورده باشد. پله نویسنده کتاب «خط مقدم» را می‌گوییم که در همین جام جم هم یک بار با یک مصاحبه تفصیلی به صفحات روزنامه آمده بود. غرض از نام بردن این اسم اینکه انتشار کتاب خط مقدم را می‌توان یکی از رویدادهای فرهنگی سال دانست که رسانه‌ها چندان

رضا عطاران؛ رکوردشکن

می‌توان گفت اکران فیلم «مصادره»، عیدی رضا عطاران در آغاز سال ۹۷ بود. البته نمایش این فیلم از روزهای پایانی سال ۹۶ شروع شد و در نوروز و فروردین و بعد از آن هم ادامه داشت. فروش ۱۵ میلیاردی این فیلم بعدتر و در تیرماه و ماه‌های بعدی با فروش ۳۸ میلیاردی هزارپا شکسته شد که باز هم عطاران، نقش اصلی آن را بازی می‌کرد.

چهره سال هنر انقلاب

حمید حسام، چهره سال هنر انقلاب اسلامی شد. او نویسنده و پژوهشگر ادبیات دفاع مقدس و انقلاب است و امسال فعالیت‌هایش بیشتر به چشم آمد.

اکران اصغر فرهادی مورد توجه خارجی‌ها

گرچه فیلم «همه می‌دانند» آخرین ساخته اصغر فرهادی، حتی نتوانست به عنوان نماینده اسپانیا راهی اسکار شود، اما همین که ۱۹ اردیبهشت به عنوان فیلم افتتاحیه جشنواره کن به نمایش درآمد و فروش خوبی هم در گیشه داشت، نشان می‌دهد فیلم خارجی فرهادی، مورد توجه قرار گرفته است.

ناصر ملك مطيعي؛ خدا حافظی با فرمان

اولین ستاره مرد سینمای ایران، ۴ خرداد درگذشت تا بخش مهمی از فیلمفارسی به تاریخ بپیوندد. بازیگر نقش فرمان در قیصر در سال‌های اخیر فقط فرصت یافت در فیلم نقش نگار حضور پیدا کند.

سعید روستایی؛ جوان اول فیلمسازی

سعید روستایی، سرانجام سه سال پس از فیلم ابد و يك روز، فیلم دومش متری شیش و نیم را در ۲۷ خرداد کلید زد؛ فیلمی که در جشنواره فجر، سیمرغ بهترین فیلم از نگاه تماشاگران را به دست آورد. فیلم اول روستایی جوان هم این افتخار را کسب کرده بود.

سال رضا امیرخانی

رضا امیرخانی، شاید پرسررصدترین چهره ادبیات ایران در سال ۹۷ باشد. او هم حاشیه‌های پس از انتشار رمان پرحرف و حدیثش یعنی «رهش» را مدیریت کرد، هم جایزه نقدی جلال برای این رمان را پذیرفت و اهدا کرد و هم مدتی را به مجادله با مجمع ناشران انقلاب پرداخت. اوج این مجادله وقتی بود که او طی نامه‌ای پاسخ تند و تیزی به میثم نبلی، مدیر این مجمع نوشت. به اعتقاد برخی، او برنده این مجادله بود و بعضی نیز معتقد بودند نیازی نبود این قدر تند برود. ما هم همانوقت طی گزارشی به این مجادله پرداختیم.

پیشنهاد خیابانی همایون

نه تنها سال ۹۷، بلکه کل دهه ۹۰ را باید تحت سیطره محبوبیت همایون شجریان در موسیقی ایرانی دانست. منتها او امسال به خاطر لغو کنسرت. نمایش «سی» که قرار بود اواخر تیر برگزار شود، تحت فشار قرار گرفت. او گفته بود که به خاطر شرایط بد اقتصادی مردم، این اجرا را لغو می‌کند، اما انتقادها به همایون اتفاقاً به همین دلیل بود که او چرا در شرایط اقتصادی بد، مردم را تنها گذاشته است. همین باعث شد که همایون در صفحه شخصی‌اش با انتشار یادداشتی اعلام کند آماده برگزاری کنسرت رایگان خیابانی است. همین اعلام هم انتقادهایی برانگیخت از جمله از جانب شهرام ناظری.

فروردین

۱

۱۸

بهرام زند؛ خاموشی صدای موقر

صدای یکی از بهترین دوبلوهرای ایران خاموش شد؛ صدای باوقار و پرتنین زند از مهم‌ترین دلایل جذابیت شخصیت‌هایی چون لین چان، ناوارو و شرلوك هولمز برای مخاطبان فارسی زبان بود. گویندگی او به جای دانیل دی لوتیس در خون به پا خواهد شد، از قله‌های دوبله است.

۱۳۰

همه‌اش ۱۳۰میلیارد تومان

اعلام شد سی‌ویکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، با فروش قریب به ۱۳۰ میلیارد تومان روبه‌رو شده است؛ این رقم، نشان از رشد ۱۰درصدی داشت که با توجه به گرانی کاغذ و کتاب اصلا رشد چشمگیری محسوب نمی‌شد.

پریدن از ورطه زندگی

هوشنگ آزادی‌ور، شاعر، کارگردان و پژوهشگر و مترجم سینما و تئاتر از ورطه زندگی پرید و ما را با چند جلد کتاب و ۱۸ فیلم‌اش تنها گذاشت.

۹

۲۳

خرداد

۱۵

نرگس آبیاری؛ شب کامل شدن ماه

نرگس آبیاری با هر فیلم، به‌ویژه از اثر دومش، نگاه‌هایی را به شیوه فیلمسازی خود جلب کرده است. شیار ۱۴۳، نفس و شی‌که ماه کامل شد که آن را خردادماه کلید زد؛ فیلمی سخت که حتی خیلی از مردان فیلمساز هم توانایی ساخت آن را ندارند. این فیلم در سی و هفتمین جشنواره فیلم فجر، بیشترین سیم‌رغ‌ها را به دست آورد.

معاون وزیر رفت و برگشت!

سیدمحمد مجتبی حسینی، معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مدتی شهر را با اخذ گواهینامه درجه هنری به‌هم ریخت. برخی معتقد بودند او به عنوان يك هنرمند خوشنویس مطلقا در حد و اندازه‌های دریافت چنین گواهینامه‌ای نیست. البته او در پی شائبه‌هایی که درباره اعطای گواهینامه درجه هنری توسط شورای ارزشیابی هنرمندان به او پیش از انتصاب در سمت معاونت پیش آمد، در نامه‌ای خطاب به وزیر این گواهینامه را دست‌کم تا پایان مسؤلیت فعلی بازگرداند.

ماجرای نیمروز زد خون

محمدحسین مهدویان ۱۹ شهریور، قسمت دوم فیلم موفق و تحسین‌شده ماجرای نیمروز را با نام ماجرای نیمروز زد خون کلید زد. فیلمی سخت و ملتهب که به عملیات مرصاد می‌پرداخت و در جشنواره فیلم فجر هم توجه تماشاگران و برخی منتقدان را به خود جلب کرد.

۱۹

پلی بك خوانی حمید هیراد

اجرای پلی بك حمید هیراد در شیراز، جنجالی شد؛ او تازه داشت از زیر بار اتهام سرقت ادبی در ترانه‌هایش بیرون می‌آمد که این اجرا دوباره او را دچار دردسر کرد.

تیر

۲۰

مرداد

۲۵

شهریور

۲۶

عزت... انتظامی؛ وداع آقای بازیگر

عزت... انتظامی، معروف به آقای بازیگر، ۲۶ مرداد درگذشت و ما را با انبوهی از خاطرات شیرین و نقش‌آفرینی‌های درخشان خود تنها گذاشت. آخرین نقش‌آفرینی او در فیلم راه آبی ابریشم به کارگردانی محمد بزرگ‌نیا در سال ۸۹ بود.

۱۱

مجوز سخت برای محسن چاوشی

آلبوم «ابراهیم» محسن چاوشی پس از مدت‌ها کاش و قوس بر سر اصرار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای حذف چند قطعه از آن بالاخره منتشر شد. عده‌ای، رفتار چاوشی را برای اخذ مجوز برای برخی قطعه‌های

درمستان راهی بازار شد و در کمتر از یک ماه هم به چاپ دوم رسید. الغرض اگر طالب کتابی درباره شهید طهرانی مقدم بنیانگذار قدرت موشکی بودید حتما این کتاب را فراموش نکنید و اصلاً می‌توان آن را یک پیشنهاد خوب برای نوروز دانست.

روزهای آخر اسفند، مهم‌ترین وقایع هنرو

فراز و فرودهای فرهنگ